

Barndoms- og Ungdomserindringer af Jens Skjelderup.

Meddelte af **Arthur Skjelderup**.

Jens Christopher Henrik Skjelderup, Professor Michael Skjelderups anden Søn, blev født i 1806 i København, hvor Faderen var medicinsk Professor. I 1814 blev Faderen Professor i Christiania, hvor derefter Sønnen gik paa Skole. I 1819 blev denne Søcadet, men gik ud af Cadetskolen uden at blive Officer. Han blev derefter i 1827 Student og tog i 1833 medicinsk Embedsexamen. Samme Aar blev han gift med Cathrine Dorothea Conradi (1801—1871), Datter af Postmester Johan Christian Conradi og Christiane Schmidt, og samtidig Korpslæge i Marinen. I 1836 søgte han Afsked fra dette Embede for at modtage en Lægepost ved Modum Blaafarveværk (nu nedlagt). I 1839 blev han Batterikirurg i Christiania og i 1840 Distriktslæge i vestre Nedenes med Bopæl i Arendal. Han var Læge her i 17 Aar og søgte sig saa over i Postetaten og blev i 1857 Postmester i Skien og Aaret efter Postmester i Frederikshald. Nogle Maaneder efter sin Hustrus Død i 1871 søgte han Afsked og bosatte sig i Christiania, hvor han boede sammen med sine to Søstre og døde i deres Hus i 1885. Han havde ingen Børn.

Jens Skjelderup var særlig i sine yngre Dage meget litterært interesseret. Han har skrevet flere Noveller etc., hvoraf nogle er trykte i Tidskriftet *Hermoder*.

De Erindringer, som her udgives, er skrevne, lige efterat han i 1871 tog Afsked som Embedsmand og bosatte sig i Christiania. De gaar til 1833, en Tid efterat han var bleven gift og havde begyndt at praktisere som Læge. Mere foreligger ikke fra hans Haand. Hvorfor han ikke fortsatte Erindringerne længere frem, vides ikke. — Der er foretaget nogle faa, uvæsentlige Rettelser i Manuskriptet.

Jeg Jens Skjelderup, som nu er i mit 66de Aar og har begyndt at nedskrive Begivenheder af mit Liv saaledes, som jeg erindrer og har opfattet dem, er født af norske Forældre i Kjøbenhavn den 27. Juni 1806. Min Fader¹⁾, Præstesøn fra Hof i Jarlsberg, var dengang Professor i Anatomi ved Kjøbenhavns Universitet; min Moder²⁾, Datter af Major Holfeldt³⁾ i Arendal, var født i Stavanger og opdraget hos hendes Onkel⁴⁾, Præst til Magleby i Stevns-Herred. Mine tidligste Barndoms Erindringer ere fra mit 5 eller 6 Aar, da mine Forældre boede paa Hjørnet af Teglgaardsstræde og Nørrevold i 3die Etage. I samme Huus boede en aldrende Enkemand,

¹⁾ Michael Skjelderup, 1769—1852, medicinsk Professor først i København, senere i Christiania, Søn af Sognepræst Jacob Worm Skjelderup, 1723—1787.

²⁾ Martha Catharina Holfeldt, 1776—1847.

³⁾ Christoph Heinrich Holfeldt, 1736—1801.

⁴⁾ Sognepræst Jens Lintrup, 1738—1812, var gift med Martha Marie Paludan, en Søster af Ambrosia Paludan, gift med Major C. H. Holfeldt, begge Døtre af Biskop Rasmus Paludan, 1702—1759.

Doctor Bergsøe¹⁾, med hvis 2de Sønner Wilhelm og Adolph jeg og min Broder, som jevnaldrende, vare meget gode Venner; men, da vi senere flyttede, saaes vi sjeldnere, og jeg har i en ældre Alder for-gjæves søgt at støde sammen med dem; men fik at vide, at den Ældste²⁾ blev Tekniker og Bestyrer af den kongelige Porcelains-fabrik, den Anden³⁾ Professor i Statsøconomie, og formentlig er Digteren af samme Navn en Søn af En af dem.

I Sommeren 1812 gjorde min Fader Reise til Norge for at besøge sin Familie der, og imidlertid opholdt min Moder med sine Børn, 2 Dreng og 2 Aars gamle Tvillingsøstre, sig hos sine Pleieforældre i Magleby. Da min Moder og tildels min Fader, naar han ikke var paa Fodture i Sjælland eller Fyen med Skuespiller Lindgreen⁴⁾, almindelig tilbragte Sommerferierne der, erindrer jeg temmelig tydeligt saavel selve Præstegaarden som Omgivelserne, hvoriblandt en temmelig høi enestaaende Jordbakke, forsynet med en Varde (Klip-pingebjerg). I temmelig kort Afstand fra Magleby laa Herregaarden Gjorslev, som eiedes af Familien Scawenius med hvem Præste-familien havde megen Omgang. Gaardens middelalderlige Archi-tectur, fornemlig dens store hvælvede Vestibule, gjorde endog paa mig Smaagut uudsletteligt Indtryk. — At jeg gjerne vilde være der, mindes jeg; men om ikke Husets to halvvoxne Døttre, som forekom mig som tvende yndige Adelsfrøkener, bidroge mere dertil end Architecturen, tør jeg ikke afgjøre, da min Skjønhedssans neppe dengang var synderlig udviklet. — Jeg levede et lykkeligt Liv i Præstegaarden; feteret af Præsten, som jeg var opkaldt efter, fik jeg næsten i Alt min Villie, og denne bestod fornemlig i at være ude fra Morgen til Aften, snart i min egen lille Have, snart i Mark og Eng, og det varede ikke længe, før jeg havde mange Venner baade blandt store og smaa Bønderfolk af begge Kjøen. Engang fulgte jeg en af Præstens Piger med Forfriskninger til Slottefolkene i Marken og mødte da en Lieutenant (: hans Navn har jeg glemt :), som var paa Landmaaling der i Egnen. Han havde just skudt en Lærke, som han forærede mig. Jeg bar den hjem i Triumf og forlangte, at den skulde steges til mig, hvilket endelig efter nogen Indvending lovedes mig. Min mund løb allerede i Vand efter Lærkesteg, da man, o ve! viste mig, at den var fuld af Orme. Jeg maatte da nøie mig med simplere Kost; men da jeg blev ældre, indsaa jeg, at man

¹⁾ Johan Frederik Bergsøe, d. 1818.

²⁾ Carl Wilhelm Bergsøe, Digteren Vilh. Bergsøes Fader.

³⁾ Adolph Frederik Bergsøe, 1806—1854, Professor ved Københavns Universitet.

⁴⁾ Ferdinand Ludvig Vilhelm Lindgreen, 1770—1842, Skuespiller ved det kgl. Theater, en ivrig Fodgænger.

havde holdt mig for Nar; thi en nyskudt Lærke kunde umulig være fuld af Orme. Man havde indbildt mig, kjøbenhavnske Dreng, som aldrig havde set en Fugl indvendig, at Lærkens Tarme vare Orme. Da hele Familien en smuk Dag gjorde en Udflugt, mødte vi min Fader kommende fra Norge og med ham hans gode Ven, Skuespiller Lindgreen, begge kjørende i en Fjelleovgn.

I dette Aar flyttede mine Forældre fra Teglgaardsstræde til Ulfeldts Plads i en stor, Hambro¹⁾ tilhørende Hjørnegaard, som havde Gjennemgang, om ikke offentlig, til en Baggade, hvori en stor Bygning (Klædefabrik?). I dette nye Logie boede en Mængde Familier, saavel i Hovedbygningen som Bagbygningen inde i Gaarden. I den anselige Hovedtrappe fandtes over Indgangen en malet Abekat i et Bur med et Æble i Poten. Den forekom mig saa livagtig og mesterlig udført, at jeg, da jeg mange Aar efter kom til Kjøbenhavn, maatte ind for at se efter Abekatten. Den var der endnu; men Mesterværket var borte. I 1872 saa jeg atter efter Abekatten, men da var den ogsaa borte.

Jeg blev sat i Skole hos en privat Skolebestyrer, Høyer, som havde Skole i nederste Etage af vor forrige Bopæl. Om Manden selv har jeg ingen blidere Erindring end, at han engang ophakkede min venstre Skulder tilblods med Skarpen og Spidsen af en Lineal, fordi jeg, sat til at lære udenad den almindelige Multiplikationstabel, halvhøit fandt Fornøielse i at lære en selvgjort Tabel af omtrentligt Indhold: 3 Gange 4 er 8, 5 Gange 8 er 20 etc. Min Fader nedlagde Protest imod at lære mig Regning med Spidsen af Linealen, hvorimod den brede Side tillodes, og jeg bestemte mig til herefter kun at benytte Christian Cramers²⁾ eller Søren Matthiesens³⁾ Regnemaader. Min Fremgang i Skolen var vist ikke stor, da jeg var flygtig og af et meget livligt Gemyt, dog var jeg meget opmærksom i Historietimen og kunde for min Alder ikke lidet af Fædrelandshistorien. Læreren, hvis Navn jeg erindrer var Ottesen, var ogsaa derfor min gode Ven.

Medens min kun 11½ Aar ældre Broder⁴⁾, der var meget flittig, stod langt mere end Aldersforskjellen over mig i Kundskaber, da min Fader allerede tidlig selv beskæftigede sig med at undervise og give denne sin Førstefødte Interesse for Kundskaber, var det

¹⁾ Bankier Joseph Hambro, 1780—1848, som først havde stor Bankierforretning i København og i 1840 flyttede til London. Han formidlede flere Statslaan, i hvilken Anledning han ogsaa nogle Gange var i Norge, uagtet han som Jøde dengang egentlig ikke havde Adgang til Landet.

²⁾ Bekjendt Skolemand og Forfatter af Skolebøger i Regning og Mathematik, 1699—1764.

³⁾ Regnebogsforfatter, 1653—1740.

⁴⁾ Jacob Worm Skjelderup, f. 1804 d. 1863 som Statssekretær i Norge.

langt fra, at jeg var ørkesløs og endnu mindre døsigt; thi jeg var stadig, naar jeg kunde komme til, i fuld Leg i Gaarden med de mange Beboeres Børn, alle mine gode Venner, og i Forhold til min Alder vist ikke tilbage i at finde paa Spilopper, som vistnok ikke altid vare ganske uskyldige. — Saaledes brugte vi at paagribe og arrestere Børn, især Jødebørn, som forsøgte at benytte Husets dobbelte Gjennemgang, og efter et kort Fængsel tvang vi dem til at gaa tilbage gennem den samme Indgang, som de var komne fra. Vi havde ogsaa megen Fornøielse af de saakaldte Visekjærlinger, der dengang opvartede med, langtfra melodiske, nye Viser trykte i dette Aar, og som vare næsten ligesaa almindelige i Portrummene som Positiv-spillerne nu. En Høsteftermiddag lod jeg mig ikke nøie med Gaardens Fornøielser, men gav mig uden Tilladelse ud paa en længere Expedition. I Bagbygningen boede nemlig en Bogtrykker (Kjøbke), som sendte Correctur med en Læredreng, naturligvis min gode Ven, til Professor Guldberg¹⁾, som boede udenfor en af Broerne. Da jeg befandt mig i Gaarden, foreslog denne Dreng mig at ledsage sig, og da han lovede mig, at vi snart skulde være tilbage igjen, da det endnu var lyst, og jeg intet Begreb havde om Veilængden, haabede jeg ikke at blive savnet og fulgte ham villigt. Veien var vistnok ikke synderlig lang, og, medens han udførte sit Ærinde, tog jeg trøstigt Post paa Broen og morede mig med at se ned i Voldgraven. Ulykken vilde imidlertid, at han blev opholdt flere Timer hos Professoren, og Tiden begyndte at falde mig noget lang; men hvad skulde jeg gjøre? Jeg havde jo lovet at vente ham paa Broen, og desuden var jeg ikke sikker paa at finde Veien hjem, og altsaa blev jeg, til han kom Klokken over ti, og vi skyndte os nu hjem. Man havde tidlig savnet mig hjemme og var blevet meget forskrækket, da man forgjæves havde søgt efter mig paa forskellige Steder, ja man havde endog havt Bud paa Skolen, hvilket vistnok var det sidste Sted, hvor man kunde vente at finde mig. Allerede paa Veien begyndte jeg at føle Uro; men da jeg endelig kom hjem og saa den Skræk, jeg havde voldt mine Forældre, og min Moder gaa hændervridende paa Gulvet, da gik det rigtig op for mig, hvilken Synder jeg var, og som den forlorne Søn kastede jeg mig paa Knæ for hende, og som den forlorne Søn toges jeg igjen til Naade, og undgik den Revselse, som jeg saavel havde fortjent. Gud give, jeg ikke senere havde forvoldt mine Forældre mange større Sorger og Bekymringer ved min Letsindighed!

Paa Christianshavn boede en ret velstaaende Marchandiser Enke Madame Bakkevold, som gjorde meget af os Brødre, og som

¹⁾ Frederik Høegh Guldberg, titulær Professor, 1771—1852.

ofte afhentede os Løverdag Eftermiddag for enten selv at aflevere os eller overlevere os til min Fader Søndag Eftermiddag. Vi sov da i en meget stor Himmelseng, i hvilken vi næsten druknede i de mange bløde Dynner, og vi fik Caffé med Hvedebrød paa Sengen. Hun tracterede os altid med vore Livretter, og medens min Broder morede sig med at lære Holbergs Comedier, som hun havde, gjorde jeg hende mere Uleilighed, da hun maatte more mig ved at gjøre mig bekjendt med hver Vraa i Huset og til Afvexling spille Kort med mig eller fortælle mig Eventyr. Hen- og Tilbagereisen var mig altid til stor Fornøjelse især Gangen gennem Børsen, fornemlig gennem de dobbelte Døre til Børssalen, hvilke gik rundt paa en Tap og forekom mig høist mærkværdige; ogsaa var det meget livligt paa Slotspladsen. At spadseré i Kongens Have (Rosenborghaven) var dengang og er vel endnu en stor Fornøjelse for Børn, og den nød jeg ofte. Jeg betragtede da med barnlig Beundring Herculeslogen og især Hercules, som river Gabet op paa Løven og de stode længe for min Erindring, selv efter at jeg var blevet voksen, som et sjældent Mesterværk; men forvoldte mig ved sammes Gjensyn en endnu større Skuffelse end Abekatten med Æblet. Jeg har endnu mange ikke ganske ubetydelige Erindringer om Personer og Steder fra mit Barndoms Ophold i Kjøbenhavn; men de vilde neppe have anden Interesse end at give Beviser paa min gode Hukommelse, dog maa jeg give et Bevis herpaa tilbedste, fordi det giver et Vink om Stemningen i Danmark i Anledning af Norges Afstaaelse, og hvad Indtryk endog Børn modtog deraf. Paa den Tid prægedes nogle Kobbermynter af, som jeg erindrer, et smukt Præg, og paa Aversen: »Rigsbanks t e g n« for 12 Skilling. Disse lærte jeg at tyde ved at gøre hvert Bogstav til Begyndelsesbogstav, saaledes: Riget i Gjæld. Satan Banken Annamme, Nu Kongen til Esler Gav Norge for 12 Skilling. En anden Version havdes ogsaa om »for 12 Skilling«, hvori Kongens Adjutanter Frieboe¹⁾, Oppen²⁾ og Römer³⁾ spille Hovedrollen; men den har jeg for det øvrige glemt.

Den 10. Mai 1814 forlod min Fader med sin Familie, som bestod af Moder, min ældre Broder Jacob, mig og mine 2de 3½ Aar gamle Tvillingesøstre Marthe⁴⁾ og Ambrosia⁵⁾, Kjøbenhavn for at

¹⁾ Frederik Caspar Conrad Frieboe, f. 1767 d. 1846 som General (a la suite).

²⁾ Johan Frederik Blix Oppen, f. 1766 i Norge d. 1826 som General i Danmark.

³⁾ Carl Ludvig Wilhelm Römer, f. 1768 d. 1857 som General. Det var ham, som i 1814 bragte Christian Frederik den første officielle Meddelelse om Kielerfreden.

⁴⁾ Død ugift i Christiania 1894.

⁵⁾ Død i Christiania 1897 som Enke efter Artillerikaptein Conrad Hanway Clauson.

reise til Christianias nyoprettede Universitet; men da, efter Norges Afstaaelse til Sverige, Selvstændighedskrigen var udbrudt, og saaledes Reisen gennem Sverige var afbrudt, maatte den foretages gennem Sjælland over Jylland. Den sidste Erindring, jeg har om Kjøbenhavn, er, da vi sad i Postvognen, at vor Husfælle, Regimentschirurg Hjelmsdrups Frue gav hver af os Børn et Kræmmerhus Sukkergodt med paa Veien. Fra Kallundborg gik Reisen med Snekke til Aarhus, og derfra, som jeg godt erindrer, gennem tunge sandede Veie til Fiskeleiet Lønstrup i Nærheden af Løkken, ikke langt fra Fredrikshavn, eller, som det da almindeligst kaldtes, Fladstrand. Der laa nemlig en af min Fader kjøbt lille Dæksbaad, som skulde føre os til nærmeste Kyst i Norge. Her samlede sig nu flere Normænd og Andre, som skulde over, og min Fader medtog saa mange, som Baaden vel kunde rumme, blandt hvilke en Student Friele¹⁾ fra Bergen og botanisk Gartner Siebke²⁾. For at undgaa at opbringes af fiendtlige Krydsere, som ikke lod nogen Baad passere, men førte Mandskabet som Fanger til Gøteborg, maatte man benytte Natten for at løbe ud. — Strax gjordes et Forsøg; men vi maatte vende tilbage, fordi Baaden var meget læk, og den maatte derfor sættes paa Land for at repareres og omkalfatres. Dette tog naturligvis længere Tid, i hvilken de mange Ventende maatte fornøie sig saa godt de kunde mellem Sandklitter og Lyng. Jeg erindrer, at jeg og min Broder morede os ganske godt og havde iblandt andre Fornøielser en Dag i en liden Bugt fisket en Mængde deilige Mæslinger (Skjæl), som kostede Fader en liden Sum til Eieren, da de ikke vare bestemte til at fiskes, men til at fiske med. Endelig var da Baaden færdig igjen og gik anden Gang tilsøs, men maatte, som ogsaa tredie Gang, gjøre Vendereise, dels fordi Vinden ikke var god, men fornemlig fordi Føreren, der som Krigsfange var rømt fra Gøteborg, frygtede for atter igjen at blive bragt op og ført derhen. Føreren blev nu afsat, da en av Passagererne, som havde været Maanedslieutenant, paatog sig at føre Baaden over, og den gik da ud en Aften for 4de Gang. Tidlig om Morgen befandt vi os under den norske Kyst i Stille, og ikke meget langt borte en svensk Fregat, som sendte Baad ud imod os. Denne vendte imidlertid et Stykke fra os tilbage til Fregatten, formodentlig for at armeres bedre, da den mulig har anset vor Baad for en Caper, da alle Passagerer, henimod en Snes Mand, var paa Dækket. Inden Baaden kunde vende tilbage fik vi Vind, medens Fregatten, som sendte en magtesløs Kugle efter os, endnu laa i Stille, og vi kom lykkelig ind til

¹⁾ Henrik Johannes Friele, f. 1795, Student i 1814 i København og d. 1837 som Overretsprokurator i Bergen.

²⁾ Johan Siebke, 1781—1857, som anlagde den botaniske Have paa Tøien.

Mærdø Havn ved Arendal 1. Juni efter 21 Dages Reise fra Kjøbenhavn. Da Faren var forbi, fik jeg og min Broder, som havde været stuvet ned i et lidet Rum forut, Lov til at komme paa Dækket for at se Fregatten, som forekom mig umaadelig stor med alle sine slappe hængende Seil.

Fra Arendal reiste vi vestefter for at besøge min Moders Familie, først i Christianssand og dernæst til forbi Flekkefjord. Det er næsten ubegribeligt, hvorledes mine Forældre kunde bestemme sig til en saadan Reise med fire Børn, hvoraf de to yngste vare under 3 Aar paa saa slette Veie som Vestlandets dengang vare og med saa mangelfulde Befordringsmidler, hvortil kommer, at der dengang herskede saadan Hungersnød, at der næsten ikke var Fødemidler at opdrive paa Skydsskifterne. Men Moder erindrede ofte senere med Taknemlighed Districtslæge Møller¹⁾ i Arendal, hvis Eftermand jeg blev i Aaret 1840, fordi han til Reisen næsten havde paatvunget hende en god Forsyning med Brød. Endelig ankom vi, efter paa Veien at have besøgt Faders Familie²⁾, Holstene i Holmestrand og hans Søster³⁾ i Aasgaardstrand, min Moder med mine 2 Smaasøstre i en kjøbt Reisekjærre, Fader og vi Smaagutter i Skydskjærre, til Christiania den 1. juli 1814.

Vi tog ind til Carstens (nu Hotel d'Angleterre⁴⁾, dengang det første Hotel i Christiania), men flyttede efter nogle Dages Forløb ud til Lakkegaarden⁵⁾ i Enden af Gaden af samme Navn og da eneste Adgang til Trondhjemsveien. Da de anatomiske Forelæsninger da holdtes i et Locale i Mangelsgaarden⁶⁾, var denne Bopæl ikke aldeles ubeqvem for Sommeren, men samme Høst flyttede vi ind i nederste Etage af Tullins Gaard i Kirkegaden (Günthers Conditori⁷⁾), som netop var fraflyttet af den fra England ved B. Anker forskrevne Doctor Müller⁸⁾, hvis Skabe med Mineralier endnu stode

¹⁾ Lægen Alexander Christian Møller, 1762—1847, Medlem af Rigsforsamlingen paa Eidsvold i 1814.

²⁾ Jens Skjelderups Faders Moder var født Holst (fra Holmestrand).

³⁾ Antagelig Karen, gift med Skibsreder Ole Bache i Holmestrand.

⁴⁾ Paa Hjørnet af Raadhusgaden og Kongens Gade, nu nedrevet. Afbildet A. Colletts »Gamle Christiania Billeder« S. 123.

⁵⁾ Findes afbildet i L. Daaes »Det gamle Christiania« S. 367. Resterne af den existerer endnu i en Baggaard nær Akerselven.

⁶⁾ Det store Eiendomskomplex i Storgaden, senere benyttet til Tvangsarbejdsanstalt, Fattighjem, Sygehus m. v.

⁷⁾ Kirkegaden 16, netop nedrevet for at give Plads for Centralbanken for Norges nye Bygning.

⁸⁾ Den danske Læge Johannes Müller, 1758—1825, som i 1788 nedsatte sig som Læge i London, blev i 1792 indkaldt til Christiania, hvor han virkede som Læge og Videnskabsmand indtil 1815, da han reiste tilbage til England, hvor han nu praktiserede i Brighton til sin Død. Den kjendte Christianiaborger Børnt Anker (1746—1805) var blandt dem, som fik ham indkaldt.

igjen. Min Broder kom ind i Latinskolen, som da eiede den Del af Departementsgaarden¹⁾, som ligger paa Hjørnet af Toldbodgaden og Dronningensgade, og jeg blev sat i nederste Classe i Borgerskolen, som da holdtes i øverste Etage af Byens Waisenhuus. I dette ingenlunde stadselige Locale var jeg ikke længe, da Skolen meget kort efter flyttede til Bogtrykker Bergs Gaard paa Hjørnet af Raadhusgade og nedre Slots-gade i underste Etage, som ikke udmærkede sig ved større Elegance, da den allerede dengang var saa forfalden, at den kunde fortjene at nedrives, hvad dog først er skeet for et Par Aar siden. — Borgerskolen havde dengang ikke megen Anseelse, som Undervisningsanstalt, da der dengang var Mangel paa duelige Lærere, og faa af dem forstod at sætte sig i Respsekt hos Eleverne, som utgjorde en høist blandet Hob af Dreng, hvoraf Flere just ikke burde være Exempel for bedre opdragne Børn. Fra Universitetet fik man dog efterhaanden flere dygtige unge Lærere, som senere indtog høiere Læreposter, saasom Arbo²⁾ og Hysing³⁾. Jeg tør desværre ikke rose min egen Opførsel, da jeg nok som oftest deltog i Spillopper saavel paa Skolen som udenfor; men derfor har jeg ogsaa Aarsag til at beklage, at jeg ikke saa bedre Exempler for mig. Der var dengang en gammel Svensker W., som kaldtes Major og ernærede sig ved Musik-Informationer. Han var en af de største Compliment-magere, man kunde tænke sig. Til min Fader, som var hans Læge, sagde han en Gang han var paa Veien til Palaiset⁴⁾, formodentlig for at bede Carl Johan om Understøttelse, at han skulde fortælle Majestæten, hvilken guddommelig Mand høyst ærede Professoren var, og da jeg engang senere, som ung Student, kom i Samtale med ham, sagde han, da vi skiltes, at det vilde være den største Hæder som kunde vederfares ham, om jeg vilde bære ham med at træde over hans Dørtærskel. Han havde hørt, at den Ene af to Fruer G., som var gift med hver sin Broder, var overmaade smuk; men formodentlig ikke, at den Anden langt fra udmærkede sig derved. Da han ved en Leilighed blev presenteret for den mindre smukke Fru G., utbrød han formentlig med en Reminiscens af Simeons Ord: »Nu kan jeg rolig dø, jeg har seet det Skjønneste paa Jorden!« Han var imidlertid ikke saa heldig til at opdrage, som til at sige Complimenter, idet en Søn af hans andet Ægteskab udmærkede sig ved sin slette Opførsel paa og udenfor Skolen. Engang indbildte

¹⁾ Skal nedrives for at give Plads for et nyt Posthus.

²⁾ Christian Frederik Arbo, 1791—1868, senere Overlærer i Drammen.

³⁾ Ahlert Hysing, f. i København 1793 d. som fhv. Rektor i Laurvig 1879.

⁴⁾ Det nuværende kgl. Slot eksisterede dengang ikke. Kongen boede under sine Besøg i Christiania i det saakaldte Palais (skraa overfor den nuværende Jernbanestation).

han nogle Disciple, hvoriblandt jeg, at han havde faaet Tilladelse til med nogle Venner at spise Æbler i Hågen Mathiesens¹⁾ Have, hvoraf nu ikke findes Spor, men som laa i Dronningens Gade med Indgangen lige over for Mathiesens Gaard, det nuværende Victoria Hotel. En Eftermiddag fulgte vi ham troskyldig igjennem den uafaaede Port og begyndte ret at delikateres os med de deilige Æbler; men da kom Nogen i Haveporten, og W. gav sig da strax til at løbe og sprang paa et bekvemt Sted over Muren. Vi fulgte ham naturligvis, da vi forsent indsaa, at Tilladelsen ialfald ikke var skriftlig. Vel bleve vi ikke grebne i Gjerningen; men da vi var kjendte som Skoledisciple, blev Sagen anmeldt for Bestyrelsen, for hvem vi, som ansaa os for uskyldige, strax gik til Bekjendelse. W. blev straffet, og vi irettesattes for vor Lettroenhed.

En Tysker, Probst, som i Huset²⁾ nedenfor Tullins havde Nürnberger-Handel i Karnapværelset, var selv temmelig vredagtig, men Konen var, som der staar i Visen, »værrer endog« og var derfor til stadig Fornøielse og en Skive for Smaagutternes Drillerier. Man spurgte paa de allerurimeligste Ting hos dem og prøvede deres Taalmodighed ved at ville se netop de Ting, som vare vanskeligst at faa frem; men gjorde man det for grovt, var det sikrest at komme ud af Døren; thi blev En greben, vankede der Prygl. En liden Gut, der altid var paa færde, gik en Aftenstund, medens nogle Kammerater stode udenfor, ind i Kramboden og spurgte med en beskeden troskyldig Mine, om Hrr. Probst havde Geværer at sælge. Probst tog da strax frem et Legetøjsgevær; men det var ikke et saadant, Gutten vilde have. Han tog en andet Slags frem; men det var ikke rigtigt; men endelig, da det Tredie heller ikke var af den rette Slags, spurgte Probst utaalmodig, om det maaske skulde være et rigtigt Gevær. »Ja til en Tinsoldat, som har mistet sit«, svarede Gutten endnu med taaleligt Alvor; men skyndte sig ud af Døren, da en Lattersalve udenfor modtog ham.

Af Undervisningsmetoden paa Skolen erindrer jeg ikke synderlig, fordi jeg langtfra var slittig, men da jeg havde gode Evner, lærte jeg dog altid noget, og, for at jeg skulde gjøre større Fremskridt, maatte jeg om Aftenen læse privat med Boghandler Hartmann³⁾, gammel Student, som havde sin Boglade paa den anden Side af Tullins Gaard paa Hjørnet af Toldbogaden⁴⁾. Disse Timer smagte

¹⁾ Den bekjendte Forretningsmand Haagen Mathiesen, f. 1759 i Christiania d. som titulær Generalkrigskommissær i Danmark 1842.

²⁾ Formodentlig Kirkegaden 14, som endnu staar omtrent uforandret, ogsaa indkjøbt af Centralbanken.

³⁾ Boghandler M. P. B. Hartmann, 1785—1855.

⁴⁾ Centralbanken for Norge bygger sin nye Bankbygning netop paa dette Hjørne.

mig i Begyndelsen aldeles ikke, men efterhaanden syntes jeg bedre derom, da Hartmann, som var en meget godmodig Mand, lod mig lære Vers udenad af Platon og declamere dem, hvorimod han var meget facil med Skolens Lectier.

Pludselig blev jeg taget ud af Borgerskolen foranlediget ved en Drengestreg, hvis formildende Omstændigheder jeg ikke vil gjøre gjældende, da den endnu tynger min Samvittighed. Som Medlemmer af det dramatiske Selskab havde mine Forældre 2 Generalprøve Billetter, som snart tilfaldt os Brødre eller Tjenestefolkene eller Andre. Min Broder fik desuden ofte en af de Billetter, som Latinskolen disponerede over. Nu hændte det, at jeg til en Generalprøve havde gjort sikker Regning paa, at jeg og en Kammerat, Pleiesøn af Krigsraad (Ekspeditionssecretær Ruge¹⁾, skulde faa Billetterne uden dog at have faaet noget bestemt Løfte derom, og jeg blev derfor meget ilde tilmode, da min Moder om Middagen sendte mig til Statsraad Diriks²⁾ (boende i Rosenkrantzgaarden³⁾, Hotel Kronprindsesse Lovise) for, om de ønskede at benytte den ene Billet, at tilbyde dem den. Paa Veien derhen faldt det mig ind, at jeg nok turde sige, at de ikke behøvede Billetten, og jeg vendte derfor tilbage med den Besked. Nu gik jeg og min Ven sammen paa Generalprøven; men Dagen derefter ved Hovedforestillingen, da min Moder talede med Statsraadinden, kom Sandheden for Dagen. Da jeg imidlertid haardnakket paastod, at jeg havde modtaget denne Besked af en Pige, tog min Fader mig med til Diriks, hvor jeg, med Skamrødme nedskriver jeg endnu efter saa mange Aar dette, fremdeles blev ved min Paastand, men blev, som rimeligt var, ikke troet. Da min Fader, vel ikke uden Grund, antog, at jeg med mit livlige, letsindige Gemyt lettelig kunde blive ganske fordærvet i det blandede Selskab i Borgerskolen, tog han mig strax ud og lod mig læse privat for at komme ind paa Latinskolen. Min Lærer blev da en ung Student O. V. Lange⁴⁾, som senere viste mig megen Godhed og Venskab, efter at han var blevet en udmerket Mand, Toldcasserer, Stortingsmand og tilsidst Statsraad.

Da jeg Høsten 1816 var kommet ind i Latinskolens nederste Klasse, flyttedes Skolen strax efter til Kammerraad Glückstads Gaard, ligeoverfor Landcadet Academiet⁵⁾, hvilken senere i mange

¹⁾ Var Expeditionsssekretær i Forsvarsdepartementet 1815—1838.

²⁾ Chr. A. Diriks, 1775—1837, Statsraad og Chef for Justitsdepartementet 1814—1836.

³⁾ I Begyndelsen af Rosenkrantzgaden, nu nedrevet.

⁴⁾ Statsraad Otto Vincent Lange, 1797—1870. Han var i flere Aar bosat i Arendal, hvor Jens Skjelderup som Distriktslæge traf ham.

⁵⁾ Eiendommen ligger fremdeles uforandret (paa Hjørnet af Toldbodgaden og Dronningens Gade) men benyttes nu til andet militært Formaal.

Aar eiedes af Thor Olsen¹⁾). Latinskolen kunde heller ikke dengang regnes for nogen Mønsterskole. Rectoren Rosted²⁾), titulair Professor, var allerede en meget gammel Mand, der ialfald ikke længere var istand til at holde Disciplinen ilive mellem Lærer og Elever, og desuden var han temmelig hidsig og havde et svagt Syn. Derfor opdagede han sjelden nogen Uorden, naar han efter Sædvane gjorde Runde i Classerne. Engang, før Lærerne var kommet, opdagede han ikke Peckel³⁾) paa sin Plads og spurgte: »Hvor er Peckel?« »Det er ikke jeg, Hrr. Professor«, svarede Peckel oppe fra et høit Skab. »Hvad, er det ikke dig!« raabte Professoren, som begyndte at blive hidsig. »Nei det er slet ikke jeg, Hrr. Professor«, forsikrede Peckel. Marschmann⁴⁾), som sad nærmest, vilde nu tyde Gaaden ved at forklare: »Han mener, at de Andre har sat ham deroppe«. Marschmann fik et Par Ørefigen, idet Professoren, trækkende efter Vane i sin Vest, udbrød: »Ja jeg skal, sandt for Herren, lære dig! har Du sat ham derop! En af 4de Classe havde forlovet sig, og da dette kom Rectoren for Øre, holdt han, ikke i Emrum, men i Classens Nær-værelse, en lang Straffepræken for ham. Synderen forsikrede: »Jeg skal aldrig gjøre det mere, Hrr. Professor«, og han holdt Ord, da han senere blev Præst og gift med denne sin Kjæreste.

Flere af Lærerne, ellers talentfulde Mænd, vare sløvede ved Svir og uordentlig Levnet, og maatte tage Afsked i en yngre Alder. En af Lærerne, Bader, var meget døv, saaledes at Disciplerne kunde vove at henvende sig til ham med et Buk og et latterligt eller obscuro Spørgsmaal, som han besvarede med et kort: »Ja«, da han antog det for Anmodning om at maatte gaa udenfor, men han var tillige saa heftig, at han, om han, under disse Omstændigheder eller andre, opdagede et Smil eller endog Latter, for hen og pryglede, og det saa voldsomt, at han endog derved ansaaes for at have forvoldt en Discipels Død og blev derfor nødsaget til at tage Afsked. Skrive-læreren, en Captein, var streng Militair og ansaae sig i sin gode Ret, naar han brugte sin Livcommando: »Hold Kjæft, Dreng! naar Du taler med mig.« Overlærer Flor⁵⁾) var dygtig og meget hæderlig, men ikke skikket til at være Lærer og en stor Original. Han fandt sig i at Gutterne, naar de bleve examinerede, indblandte »Hrr. Flor« mellem hvert andet eller tredie Ord. F. eks. »Asenet, Hrr. Flor! er bekjendt for sin Dovenskab, Hrr. Flor! har lange Øren, Hrr. Flor! eller Oxen, Hrr. Flor! benyttes som Trækdyr, Hrr. Flor

¹⁾ Kjendt Forretningsmand i Christiania.

²⁾ Rector Jacob Rosted, 1750—1833, var i mere end 50 Aar knyttet til Christiania Cathedralsskole.

³⁾ Frantz Chr. Th. Peckel, senere Gaardbruger.

⁴⁾ Bernt Sverdrup Marschmann, 1805—1869, død som Sognepræst i Hobøl.

⁵⁾ Botanikeren Martin Richard Flor, 1772—1820, død som Lektor.

etc., og man kunde vise ham de almindeligste eller mest defecte Naturgjenstande for at faa bestemt deres Stilling i Systemet, uden at han i Reglen tog det ilde op; men mærkede han, at man vilde holde ham for Nar, da vankede ogsaa her drøie Prygl. Der gik dengang neppe nogen Undervisningsdag tilende, uden at Pedellen, Jensen, maatte ind i en eller anden Klasse med Katten (en læderklædt Tamp): men Jensen var gammel og svag, saa Smerten ikke var stor, og, da man var rundhaandet med Straffen, følte heller ikke Skammen synderlig. De Lærere, der brugte Næverne, hvilket jo rigtignok var forbundet med nogen Resico, opnaaede dog at vække mere Frygt. Uagtet Læsning, især Lectiælæsning, ikke var min sterke Side, viste jeg dog Interesse for Historietimerne, og, ligesom allerede i Kjøbenhavn, var der Venskab mellem mig og Læreren i Historie, Albert Lassen¹⁾, en talentfuld Mand, der udgav dengang anseede Lærebøger i Historien; men, desværre, havde samme Feil som flere andre Lærere og maatte søge Afsked længe, før Alderen vilde tvunget ham dertil. Paa egen Haand havde jeg inden mit 12 Aar læst baade Saxo og Snorre, og da Professor Stenersen²⁾ i Latinskolens store Auditorium (senere Storthingsaal)³⁾ holdt Forelæsninger over Reformationen, som ogsaa besøgtes af Damer, fulgte jeg stedse min Moder derhen og var maaske den Yngste, men neppe den mindst opmerkssomme Tilhører ved disse talentfulde og formskønne Foredrag.

Min første Legeskammerat i Christiania var Statsraad Treschows⁴⁾ eneste Søn Sigvald, en meget godmodig, men neppe meget opvakt Gut. Hans Forældre beboede da en lille Hjørnegaard ligeover for Pløens Gaard (senere Latinskole og sidst Hotel⁵⁾), i hvis store Gaardsrum vi legede. En Dag stod Vinkjældereren aaben, og vi saa dernede en Mand beskæftiget med at aftappe Vin eller Brændevin. Da vi bleve staaende at se derpaa, spurgte han, om vi ikke skulde have Lyst til at smage, og det havde vi naturligvis; men Drikken, formentlig Brændevin, smagte os ikke, og han lokkede os nu til at nyde Noget, som var bedre, og saaledes gjentagne Gange, indtil vi, uden at have Begreb derom, var blevne alvorlig berusede. Vi ranglede nu over Gaden og listede os op paa et Høloft, hvis Glugge var aaben. Her laa vi, havde ondt og væltede os omkring med Fare for at styrte ud af Gluggen, da man tilfældigvis fandt os og bragte os iseng. Sigvald, som var en meget svagelig Gut, var syg i flere

¹⁾ Albert Peter Lassen, 1788—1857, Overlærer. Han tog Afsked 1829.

²⁾ Stener Johannes Stenersen, 1789—1855, theol. Professor i Christiania, Han holdt i 1817 og 1818 populære Forelæsninger over Reformationens Historie.

³⁾ Den nuværende Storthingsbygning blev først færdig i 1866.

⁴⁾ Niels Treschow, 1751—1833, Professor i Filosofi i København, senere i Christiania, Kirkestatsraad 1814—1825.

⁵⁾ Britannia Hotel i Toldbodgaden 1.

Dage, men jeg kom mig strax, da jeg havde sovet Rusen, min første her i Livet, ud. Om der blev rørt mere ved Sagen, erindrer jeg ikke; men det var en høist letsindig og utilladelig Handling af en voxen Mand mod 8 a 9 Aars gamle Gutter. Kort derefter sendtes Sigvald til Fiskum i Pension hos Præsten Smith, hvor han snart efter døde. Efterat vi var flyttede til Byen, var jeg næsten daglig sammen med Professor Sverdrups¹⁾ tvende Sønner, og vi vare intime Venner ud over Børneaaarene; men i Studenterdagene ophørte vi at pleie Omgang og har siden færdedes paa modsatte Kanter. Jeg tror nok, at jeg kunde været tjent med, om jeg kun havde havt disse Par Barndomsvenner; men dermed lod jeg mig ikke nøie og var altfor lidet vanskelig ved at indgaa Kammeratskab, ligesom mine Forældre i den Henseende heller ikke havde saa streng Opsigt med mig, som det vel kunde have været ønskeligt med en Gut af mit livlige Gemyt. Med mine Forældres Tilladelse lod jeg mig indrullere i det Corps, som Statholderen Grev Essens²⁾ 2de Sønner oprettede, hvis Chef var Landcadet Schroeder, som commanderede i Cadetuniform med Seraphimerbaand og Stjerne. De unge Grever vare Capteiner for hver sit Compagni, og Øvelserne og Mønstringerne holdtes dels i Haxthausengaarden³⁾ (forrige Universitetsbibliotek, nu militært Sygehus) dels i Palaishaven, og efter vel udført Mønstring tracteredes Mandskabet med Limonade og Kager. Mønstringsdagene maatte man være iført rene hvide Benklæder, og dette ledede til en huslig Strid. Min Moder gjorde nemlig et Besøg i Kjøbenhavn med sine Tvillingdøttre, naturligvis med Capt. Trepkas Jagt Apollo, dengang den eneste tidsmæssige Befordring, og i denne Tid havde hendes Veninde Frøken Falck, kort efter gift med Sorenskriver Feyer⁴⁾, paataget sig at føre Husholdningen. Hun vilde ikke lade vaske mine hvide Benklæder; men jeg vilde ikke opgive Mønstringen, og Ingen af os vilde give efter. Hun fandt endelig paa at gjøre Fader til Voldgiftsmand, og han deciderede til Fordel for den militaire Tjeneste, da han var en stor Ven af Fred og godt Forhold. Iøvrigt havde vi endnu et Sammenstød, idet jeg havde Lov til at indbyde nogle Venner om Eftermiddagen min Fødselsdag. De skulde have skaarne Smørrebrød og Prinsessekage (Sukkerbrød af omtrent en Skillsings Værdi), og hun bagte nu En til hver af os. Herimod protesterede jeg ogsaa; men her havde hun Magten, og jeg maatte lade mig nøie med Ønsket, at min Moder

¹⁾ Den kjendte norske Politiker og Professor Georg Sverdrup, 1770—1850. Sønneerne var Michael Sverdrup, f. 1805 d. 1875 som Justitssekretær i Høiesteret, og W. F. B. P. Sverdrup, f. 1809 d. 1872 som fhv. Sognepræst.

²⁾ Grev Essen var Statholder i Norge 1814—16.

³⁾ Christianias ældste Beboelseshus, eies nu af Kommunen.

⁴⁾ Sorenskriver i Egersund, d. ca. 1872.

havde været hjemme. Hun havde ogsaa styret Huset paa en saa udmærket Maade, saaledes at der var opsparet ikke ubetydeligt af Husholdningspenge. En Fætter af min Moder, J. Meldal¹⁾, var blevet Capellan til Asker. Han var gift med en Frøken Rosing fra Christianssand, men havde ingen Børn. Jeg besøgte dem ofte paa Bjærke, og morede mig der i den lange Juleferie som 10 Aars gammel Gut, uagtet mit Selskab kun var voxne; men jeg drog jo rigtignok omkring i Bygden til Gjestebuds med dem, og det var mig naturligvis et ganske nyt Liv, saameget mere fordi jeg som den afholdte Capellans Gjæst toges langt mere Notice af, end min Alder medgav. Jeg var saaledes i stort Juleselskab hos Sognepræsten Dr. Neumann²⁾, som blev Pavels Eftermand som Biskop i Bergen og staar for mig som en anselig Mand, men med noget affecteret, saa at sige *petit-maitre*-agtigt, i sit Væsen, der purrede op i sin Hanekam og svingede sig paa Taaspidserne. Jeg syntes især godt om hans vakre Døttre, hvoriblandt den Ældste, som senere blev gift med Krigscommissair Meyer³⁾, gjaldt for en Skjønhed; men en yngre Constance var, om jeg erindrer ret, min første Barndomskjærlighed, der ialfald varede Julen ud, men ganske var bortdunstet, da jeg havde fyldt mit 12te Aar og var traadt ind i den Kongelige Marine. Ogsaa hos Lensmand Østensen, hos Hanssen paa Vøien og hos Sørenskriver Heltzen⁴⁾ var jeg i Selskab, og det var storartede Selskaber, hvor ikke alene Bygdens Honoratiores, men ogsaa mere velstaaende Bønder vare indbudne, og som endog Grev Herman Wedel bærede med sin Nærværelse. Alting var her i Overflødighed, Mad og Drikkevarer, Skaaler, Bordsanger, Kortspil, Julelege, Dans, ja indtil Tiden, da man i Regelen holdt ud til den lyse Morgen, eller rettere Dag, da Lyset først indfinder sig sent i Julehelgen. Ogsaa om Sommeren besøgte jeg Bjærke i Ferierne, og, naar jeg fik Lov dertil, Løverdags Eftermiddag 1 $\frac{3}{4}$ Miil paa min Fod; men jeg gjorde da af Forfængelighed Hemmelighed af, at jeg fik sidde paa lange Stykker med Bønder, som reiste hjem. Naar jeg Søndag Eftermiddag skulde begive mig paa Hjemveien, fik jeg oftere Veslebrun at ride til Sandvigen, men maatte ogsaa des sikrere gjøre Turen derfra tilfods, da ingen Bønder reiste til Byen Søndag Eftermiddag. Naar Meldal var i Byen tog han altid ind til mine Forældre, og jeg tror, at han havde en Samarie liggende der, da han oftere maatte tale med Biskop Bech⁵⁾, som saae strængt paa Etikvetten. Da han, som dengang

¹⁾ Han var Søn af Sognepræst til Kallehave C. M. Meldal og Ambrosia Paludan Holfeldt. Moderen var Søster af Fru Professor Skjelderup.

²⁾ Biskop Jacob Neumann, 1772—1848, var Præst i Asker 1799—1822.

³⁾ E. G. Meyer, f. 1800 d. 1878 som fhv. Krigskommissær i Trondhjem.

⁴⁾ Alle tre fremtrædende Mænd paa den Tid i Asker og Bærum.

⁵⁾ Frederik Julius Bech, 1758—1822, var Biskop i Christiania fra 1805.

almindelig ældre Folk, havde Støvlerne udenpaa Benklæderne, var han strax i fuld Puds naar han tog Samarien paa. Engang, da han saaledes indfandt sig hos Bispen, blev han af denne indbuden til Middag, men, da han havde graa Benklæder under Samarien, og det dog ikke var Skik at spise til Middag med Samarie paa, undskyldte han sig med, at han skulde spise hos mine Forældre. Bispen var nu saa naadig at sige, at han da gjorde saameget sikrere Regning paa ham, som min Fader var indbuden og havde lovet at komme. Indvendingen faldt nu bort; men han kom meget befippet hjem; thi vel var de graa Benklæder meget anstændige i og for sig; men han kunde dog umulig vise sig med dem i stort Middagsselskab hos Bispen. Efter nogen Raadslagning foreslog Fader ham, at han, naar han endelig skulde have sorte Benklæder for »at spise hos B i s p e n«, vilde laane ham et Par. Meldal var vel, ligesom Fader, en høi Mand, men yderst spinkel og mager, og han kunde derfor aldeles ikke udfylde Faders Benklæder; men man fandt ud, at det nok kunde gaa an, naar han tog Faders Benklæder udenpaa Sine, og saaledes blev det. Efter et velsmagende Maaltid, thi man spiste godt hos Biskop Bech, reiste man sig fra Bordet i godt Humør og muntert Lune, og samtalede i Grupper. Fader tog Præsten i et Hjørne, og forlangte sine Buxer igjen, da han jo nu havde spist. Denne, som var af en temmelig ceremoniel Natur, begyndte at blive forlegen, og Fader blev ved sin Paastand, idet han gottede sig over Meldals Forlegenhed, hvilket Bispen lagde Mærke til. Han spurgte nu, hvormod Talen var, og Fader forklarede da, at han havde laant Præsten sine sorte Benklæder, for at spise til Middag hos Bispen; men da de jo nu havde spist, vilde han have sine Benklæder igjen. Bispen, som kjendte godt Fader og ikke var uimodtagelig for Spøg, dømte, at Fader vel havde den strænge Ret; men at det dog vilde være mod Decorum at berøve Præsten Benklæderne i Selskabets Nærværelse. »Nei slet ikke«, sagde Fader; »thi han har sine graa under«. Bispen mente nu under hjærtelig Latter, at det var en anden Sag. — Mange aar senere, i Aaret 1837, da jeg var Læge ved Modums Blaafarveværk, havde jeg den Tilfredsstillelse at gjøre dette Ægtepar, som i min Barndom havde vist saamegen Venlighed mod mig, en vistnok liden men i Resultat høist vigtig Tjeneste. Fra at have været Sognepræst til Østre Moland blev nemlig Meldal paa sine gamle Dage Sognepræst til Asker, og her benyttede han som Læge en Mand, som i mange Aar havde udbredt Praxis og megen Tiltro i Landdistriktet om Christiania; men ikke havde faaet Tid til at tage Examen, hvilken han først underkastede sig nogle Aar senere. Da Præsten i sit nuhavende Kald skulde gjøre yderligere Indskud i Enkekassen, henvendte han sig til Lægen for at faa den lovbealede Attest og fik vel Løfte om den; men uden at erholde den. Da jeg paa

Gjennemreise fra Christiania besøgte Meldals paa Asker, havde han just faaet en gjentagen alvorlig Paamindelse om at producere Attesten, og han beklagede sig nu for mig, at hans Læge ikke opfyldte Løftet. Efter at have forklaret ham, hvorfor dette ikke var sket, anstillede jeg en nøie Undersøgelse af hans Helbredstilstand og lovede at sende ham Attesten strax ved min Hjemkomst. Jeg sendte ham den. Sagen blev ordnet, og neppe en Maaned derefter døde han af Typhus.

Det dramatiske Selskab var i fuld Flor i min Barndom, og det stod vistnok meget høit som privat Selskab, ja havde mange Dilettanter, som vilde kunne vist sig med stort Held paa hvilkensomhelst offentlig Scene. Jeg var ofte paa Generalprøverne og satte den Fornøielse næsten over enhver Anden; men min Mening om Præstationerne i min daværende Alder er ganske uden Interesse og saameget overflødige, som jeg nogle Aar senere vil komme til at ytre mig herom i Forbindelse med Strømbergs Theater. Nok er det, at det gav mig en Interesse for Theatret, som har fulgt mig indtil mine sidste Aar, om end Anledning manglede mig til at se veludførte Skuespil, og da jeg nu atter har faaet Anledningen, føler jeg mig træt ved den lange Sidden.

Da jeg ikke var flittig og derfor gjorde liden Fremskridt paa Skolen, skjønt jeg ansaaes for at besidde meget gode Evner, blev der Spørgsmaal, om jeg ikke skulde bli Cadet ved det i 1817 nyoprettede Søcadet Institut, og da jeg i Julen høiligen havde beundret mine 2 Venner, G. A. Diriks og Chr. Fasting i deres nye Uniform, hvorlidet smagfuld den end var, saa greb jeg Tilbudet med Begjærlighed. Da jeg den 27. Juni 1818 var 12 aar gammel, som efter det daværende Reglement var den tidligste Alder til at optages, blev det bestemt, at jeg til Høsten skulde underkaste mig Optagelsesexamen i Fredriksværn. Dette havde der dog nær ikke blevet noget af; thi da man allerede havde begyndt at equipere mig til denne min tidlige Udflugt fra Fædrenejhemmet, saa det ud til, at jeg skulde foretage en langt længere Reise ind i Evigheden, idet jeg nemlig fik en saa alvorlig Nervefeber, at der var Fare for mit Liv. Da jeg, som aldrig havde været synderlig stærk, endelig kom af denne Sygdom, var jeg saa apillet som et Skelet og saa svag, at jeg ved den mindste Bevægelse eller Anstrængelse rystede paa alle mine Lemmer. Skulde jeg ikke enten opgive at blive Søcadet eller opsætte det endnu et Aar, saa maatte jeg afsted til Fredriksværn, og mine Forældre opfyldte kun mit inderlige Ønske, skjønt vistnok ikke uden Betænkelighed, ved at sende ud i Verden en saa ynkelig Skabning. Med en betroet Mand afsendes jeg altsaa første Dag til vor Familie, gamle Hans Holst i Holmestrand, hvor jeg tydelig erindrer, at jeg til min store Misfornøielse vakte almindelig Medynk, og jeg gjorde

mig saa kjæk som mulig, da den vordende Søkrigers Selvfølelse ikke vel kunde finde sig i at være Gjenstand for Medynk. Den anden Dags Aften afleveredes jeg hos Captein S. L. Lous¹⁾, hos hvem jeg var tinglyst i Kost. Her fandtes allerede 2 Cadetter i Huset, som havde gjort Sommerens Øvelsestogt og altsaa været med ved Carl Johans Kroning i Trondhjem nemlig J. F. Sandberg og A. Grung (den Første nu pensioneret Postmester, død 1872, den Anden død som Lieutenant). Det Første, jeg nu maatte lære, og som faldt mig temmelig tungt, var Disciplin, det vil sige: jeg maatte i Et og Alt adlyde og rette mig efter dem, tale sidde, staa og gaae, som de befalede. Strax blev jeg døbt Jens Jyde og maatte døie meget, ja endog Prygl for at vænne mig af med den danske Udtale, som endnu hang ved mig, uagtet mine Taleøvelser paa Borgerskolen og i Latin-skolen i Christiania. Efter at have bestaaet mig til Optagelses Examen, fik jeg strax Nummer som Cadet; men var det ikke rigtigt, før jeg og de øvrige Optagne var døbte. Daaben bestod dengang i, at Candidaterne i Skjorteærmerne fik 3 Bøtter koldt Vand over Hovedet fra Trappen paa Voltigermaskinen, hvorefter der sloges Ring om dem, og de havde nu, saa vaade de vare, at banke paa hinanden med knyttede Næver, indtil der vankede blodig Næse og Mund eller blaa Øine; og for dem, som ikke syntes at være livlige nok i denne muntre Leg, Knubs fra Ringen. Naar derpaa Uniformstrøien igjen blev taget paa, da var alt i sin Orden. Jeg var dengang saa svag, at jeg knap kunde svinge Armene, langt mindre slaa føleligt, og jeg tog derfor med stoisk Rolighed den Confect, man inden og udenfra bød mig, hvorvel den forekom mig temmelig raa. — Senere blev Daabsacten endnu betydelig udvidet, og der forfattedes endog et Reglement for den paa Vers, forfattet af en af Cadetterne. Efter Vandet og Slagsmaalet kom nemlig Himmelspret til. I Kanten af en stor Køie eller et Madrasbetræk tog nemlig Cadetterne fat, medens Candidaten lagdes i den og vippedes nu saa høit som muligt i Gymnastiksalen med Fare for, om han var liden og let, at slaa sig mod Loftet, og, om han var tungere, at klaske mod Gulvet, naar han faldt ned igjen. Dette varede saalænge, indtil han i Luften blæste i en medgivet Baadsmanspipe. At Alt dette foregik med Foresattes Vidende, kan maaske undskyldes, men, at der var Cadet-officerer, der bivaanede Acten, geraadede neppe til Ære for deres Humanitet. Jeg overstod heldig Daaben uden skadelige Følger, hvilket maaske dog maa tilskrives den, altsaa mere sunde end behagelige Motion bagefter. Vi tre Cadetter havde dengang et temmelig

¹⁾ Søren Lorentz Lous, senere Indrulleringschef og Overlods i Bergen, d. 1865. Han var gift med Karen Dorothea Nørgaard, d. 1848.

lidet Værelse til Gaarden, som var baade Studerværelse og Sovekammer. De to Ældstes Hængekøier vare ophængte over hinanden, min laa om Dagen paa den underste og ophængtes af mig selv, naar jeg skulde gaa tilkøis, eller rettere, naar Besidderen af den underste Køie vilde gaa tilkøis. Under Vinduerne stod et stort umalet Træbord til at studere ved. Træstole uden Hynder udgjorde det øvrige Møbement. Vore Kister og Klæder havde Plads i et Slags Skab, der dannedes af Brandmuren. Til Frokost nød vi Smørrebrød med meget tyndt Smør; men da det som oftest var noget harskt, var det vistnok godt, at der ikke var formeget af det, og dertil tyndt Thevand uden Sukker med varm Melk. Dog var det kun det første Aar, at vi ikke fik Sukker til Theen, senere blev den gjort sød for os. Til Middag fik vi i Regelen vel tillavet Mad, som oftest først Grød, Velling eller sød saakaldet Dansemestersuppe og dernæst en solidere Ret; men det hændte ogsaa, at vi kun fik en Ret, saasom Fisk og Potetes, og det havde jeg da aldrig oplevet i mine Forældres Huus. Til Aftens fik vi, hvad jeg aldrig forhen havde smagt, Bygmelsgrød med skummet Melk eller, i Mangel af Melk, med tyndt Øl med Syrup. Søndag Aften fik vi Smørrebrød og Thevand. Uagtet jeg var godt vant hjemme, og uagtet Kosten just ikke var skikket til at give en Reconvalescent Kræfter, fandt jeg mig dog i den, ja jeg tør sige bedst af Kameraterne, og jeg er ikke ganske vis paa, om det, at finde mig d e r i, ikke var mig det Gavnligste ved mit Ophold i Fredriksværn. Jeg vil ikke sige, at det var Ret at behandle Drengene, som man fik høi Betaling for, paa denne Maade; men til Capitain Lous's Undskyldning maa jeg berette, at han virkelig var i smaa Omstændigheder, og at vi forresten i Regelen nød venlig Behandling. Jeg tror ikke heller, at Familien levede bedre selv, undtaget med Hensyn til Bygmelsgrøden, som formentlig derfor sommetider var saa fuld af Klumper, at vi kunde stille og ogsaa altid stillede Kanten af Fadet fuld af dem. Hverken Mand eller Kone var vistnok skikkede til at opdrage unge Mennesker; dertil lode de dem skytte sig formeget selv; men jeg erindrer dem dog kun med Velvillie, og især for det sidste Aar jeg tilbragte som eneste Kostgjænger i deres Hus. Et Aars Tid efter min Ankomst kom nemlig en yngre Broder af A. Grung som Cadet der i Huset, men de klagede hjem over Behandlingen og flyttede i Uvenskab til Fru Valeur, hvor der var et særdeles godt og hyggeligt Cadetlogi, og Sandberg gik ud som Officer, og nu var jeg alene tilbage. A. Grung, som skiltes i Uvenskab fra Lous, blev senere Deres Svigersøn.

Søcadet Institutet var med Hensyn til Undervisningen formentlig ganske indrettet efter det Danske, og det var neppe heldigt. Om Morgenen Kl. 7 $\frac{3}{4}$ mødte Cadetterne til Parade, det vil sige: de blev opstillede, optraadte og undersøgte foran og bag, om der var

nogen Mangel ved deres Paaklædning. Derefter oplæstes turvis af evangelisk Psalmebog en Morgenbøn, og fremsagdes Fadervor. Undervisningen begyndte da Kl. 8 og varede til Kl. 12, og igjen fra Kl. 2 til Kl. 6. Hvert Fag havde 2 paa hinanden følgende Timer, saaledes at der undervistes i 4 Fag om Dagen. Fra 10 til 12 anvendtes daglig til de mathematiske Videnskaber, hvortil henregnedes Navigationen. Navigation og Mathematik foredroges ikke af Læreren for den hele Afdeling paa engang, eller for flere smaa Afdelinger inden Classen; men Enhver havde sit Arbeide, hvori han gjorde Fremskridt efter Evne og Flid. Det kunde saaledes hænde, at der i hver af de 2 mathematiske Læreres Afdeling, og det hendte virkelig, var nogle, som, næsten færdige, studerte sphærisk Trigonometri, medens Andre puggede Forberedelsen til Navigationen. Til Undervisningen brugtes ikke trykte Lærebøger, men i Navigationen det samme Manuscript, som havde været benyttet af de danske Søcadetter, og i Mathematikken ligeledes, men modificeret og udvidet af Capt. S. L. Lous, under Professor Hansteens¹⁾ Veiledning, af hvem jeg senere har hørt den Ytring, at han aldrig havde truffet nogen Lærer i Mathematik med saa lidet Talent for denne Videnskab. Manuscriptet havde tyk Tuskramme om sig og var zirlig skrevet med Romerske eller Fraktur-Overskrifter, klistret paa Papark. Da der kun fandtes et indskrænket Antal originale Manuscripter, var dette allerede til Hinder for, at Flere kunde følges ad ved et ordentlig Foredrag af Læreren. Saalangt som man nu var kommet i Timerne, maatte man hjemme indføre i egne Hefter, ligesom Manuscriptet med tykke Rammer og Fraktur etc., og dette var den besværligste Del af Hjemmearbeidet; men belønnedes ogsaa, naar det var meget zirligt, med Ros fremfor noget Andet, ligesom det, naar det var mislykket eller forsømt, paadrog de strengeste Irettesættelser, ja Straf. Artilleri foredroges accurat paa samme Maade, dog med den Forskjel, at her foregik Indførelsen med Rammer etc. i Timerne. Systemet var dog, som jeg senere har hørt, under al Kritik og Læreren en gammel Tøihuslieutenant, iøvrigt en udmærket brav Mand; men aldeles uden videnskabelig Dannelse eller mindste mathematisk Kundskab. Hjemmearbeidet var, med Undtagelse af den foran omtalte saakaldte Indførsel, ikke besværligt for den nogenledes begavede Cadet; men otte Timers daglig Undervisning var jo ogsaa temmelig meget, og de to Timers continuerende Behandling af samme Fag ofte meget trættende og overflødig, og Fremgangen vilde vist i de fleste Fag været større, om der kun, som almindeligt, havde været anvendt én Time. Skrivning og Tegning dreves imid-

¹⁾ Den bekjendte norske Mathematiker og Astronom Professor Christopher Hansten, 1784—1873.

lertid godt frem paa denne Maade, og der sattes ogsaa saameget Pris herpaa, at mindre god Character heri ikke kunde opveies ved meget gode Characterer i de øvrige Fag. — Egentlig heldig til at faa duelige Lærere kan man vist heller ikke sige, at det nyoprettede Institut var. Første mathematiske Lærer stod ofte fast i sine Beviser og bragtes ikke sjelden paa rette Vei af enkelte flinkere af de ældre Cadetter. Den anden Afdeling for Navigation og Mathematik havde først Lieutenant Konow¹⁾ (nu afskediget Admiral), saa Lieutenant Horn (Toldinspectør † 1873) til Lærere, og saadan Skiften var naturligvis ikke heldig, hvorimod jeg ikke tror, at der var noget at sige paa deres Lærerdygtighed. I Sprog, navnlig Fransk, havdes først en Sproglærer fra Christiania af Fødsel Marseillaner, Boy, som blev afskediget som forfalden, siden antoges en fransk Emigrant, de la Jouchère, som aldeles intet Norsk forstod, havde en stor Snusdaase ved siden af sig og læste igjennem en Lorgnet saa stor som et Brændeglas. De to Timer tilbragtes da med Oplæsning for at give os den rette Udtale og med Løier, idet Cadetterne ogsaa havde anskaffet sig Snusdaaser og læste igjennem Lorgnetter af Træ med et Hul i. Naar saa Undervisningen var forbi, skrev han for alle et 1 (Udmærketgodt) i Protokollen, sigende: »C'est la meme chose«. — Han trivedes imidlertid ikke i Fredriksværn, forlod det snart, og man sagde, at han reiste tilbage til Frankrig. Efter ham blev en svensk Brunius, som havde været Kjøbmand i Fredrikshald, Lærer i Fransk og Engelsk; men, da han ikke kunde Sprogene videnskabeligt, negligerede han ganske Grammatikken og havde andre Feil, som gjorde ham uskikket til Lærer. I Norsk, Historie og Geographi begyndte en svagelig Mand, Hørner, som døde strax, efter at jeg var blevet Cadet, og vi fik nu en Student Poppe, en duelig, samvittighedsfuld og flink Lærer. Vi bleve meget gode Venner, og jeg har oftere i mit senere Liv erindret ham med sand Pietet, skjønt han ved en skjæv Bedømmelse af min Begavelse satte mig Fluor i Hovedet, som vistnok spildte mig nogen Tid, som jeg kunde have anvendt meget bedre. Ved Undervisning i Norsk drev han meget paa Udarbeidelse og Declamation. Han var altid meget tilfreds med mine Udarbeidelser, og især, naar Themaet var æstethisk. Da han engang havde opgivet Ordet »Rhinen« til fri Behandling, blev han saa indtaget i den Maade, jeg havde personificeret Floden paa, at han strax gik ind til Cadetofficeren for at vise ham den og udbredte sig med saa megen Ros over den, at Følgen blev, at min Udarbeidelsesbog snart cirkulerede som Morskabslæsning blandt Fredriksværns

¹⁾ Var som ung Lieutenant, ikke 18 Aar gammel, Medlem af Rigsforsamlingen paa Eidsvold i 1814. Døde 1881.

Damer. Fru Meyer, født Valeur¹⁾, den mest feterede unge Dame fra min Tid i Fredriksværn har i disse Dage (1. Januar 1874)²⁾ fortalt mig, at hun endnu gemmer Afskrift af mine Udarbeidelser i Norsk. Ogsaa ved min Declamation var han saa tilfreds, at jeg engang, da jeg havde declameret »Kong Christian stod ved høien Mast«, opvakte hans Enthusiasme i den Grad, at jeg maatte give den dacapo for de andre Lærere og Cadetofficeren. Det var vel nu ikke saa underligt, at jeg selv maatte anse mig for et Stykke af et Geni, og at denne Indbildning fulgte mig nogle Aar, efter at jeg var blevet fuldvoxen. Jeg spildte som sagt vistnok derved megen Tid, som jeg kunde anvendt nyttigere; men da Flittigheden ikke var min stærke Side, havde jeg maaske alligevel spildt den paa en mindre uskyldig Maade. At jeg var hans Yndling, viste han paa flere Maader, ogsaa derved, at han begyndte at læse Latin med mig, og det forandrede ikke hans Forhold til mig, at jeg engang af tankeløs Forfængelighed gjorde mig skyldig i en Drengestreg imod ham, som den ædle Maade, hvorpaa han behandlede den, strax bragte mig til at angre, og som jeg endnu efter halvhundrede Aar neppe kan nedskrive uden at faa Taarer i Øinene: af en besynderlig Tankeforvirring, som vistnok stundom kan opstaa hos de mest Begavede, omvendte han, i et Foredrag i norsk Grammatik, Brugen af Ordene »imellem« og »igjennem«, man gik saaledes ikke igjennem, men imellem en Dør. Jeg tog mig strax den Frihed at bestride dette og henviste til Nissens Grammatik, dog uden Følge. Strax derpaa gav han en Udarbeidelse, hvis Opgave jeg ikke mere erindrer; men jeg tog mig for i denne, vistnok stærkt rykket mod Haarene; men formodentlig, efter den Maade, hvorpaa det optoges, dog ret heldigt, at anvende Ordene imellem og igjennem mange Gange paa den efter min Overbevisning rette Maade. Da min Udarbeidelse var færdig og skulde gjen-nemgaas, saa jeg ham rødme, strax han traf de fatale Ord, og da han fandt dem gjentagne, understregede han dem og saaledes hver Gang han traf paa dem. Lidt hed om Ørene og i fuld Forventning om at faa Bogen i Hovedet og slet Character i Opførsel, stod jeg der, da han leverede mig Bogen tilbage undertegnet »Udmærket« med de Ord: »Her har Du din Triumf«.

Uagtet jeg ingenlunde var flittig, gjorde dog mine gode Evner, at jeg lærte adskilligt paa Instituttet, og mine Lærere i de saakaldte Bividsenskaber var fornøiede med mig og gav mig gode Characterer; men da jeg var mindre dygtig i Skrivning og Tegning, var skjødesløs og forsømmelig i at slaa Rammer og indføre i Mathematik og Artilleri, opnaaede jeg aldrig ved det maanedlige Opgjør at nævnes blandt de

1) Datter af Kaptein Abraham Valeur, 1777—1838.

2) Denne Bemærkning er en senere Tilføjeelse i Manuskriptet.

Cadetter, som man var tilfreds med, men derimod nævntes jeg ofte blandt de sorte Faar uden mindste Opmuntring for mine øvrige gode Characterer. Dette gjorde mig ligegyldig, og jeg erkjender gjerne mindre behagelig for mine militaire Foresatte.

Juni, Juli og August Maaneder vare bestemte til Øvelsestogter for Cadetterne, og dertil brugtes de gamle Brigger, som vare holdte tilbage efter Adskillelsen fra Danmark. Briggen Lolland ansaaes for den Bedste af dem og havde derfor gjort Stads ved Kroningen i Trondhjem og udrustedes nu til sit andet Togt. Det var en ret god Seiler: men havde den Feil som Cadetskib at være Brig, og derved Storreisningen for svær til, at den kunde magtes af Cadetterne, som endnu for største Del vare i Drengalderen, og følgelig fik de kun Bram- og Bovenbramracerne at behandle, medens Store-Mærseil overlodes Matroserne. Heller ikke kunde Commandoen ved Maneuvrerne blive saa fuldstændig og lærerig med en Brig som med et tremastet Skib, og derfor blev Briggen Alsen til næste Togt gjort om til en Corvet. Den blev rigtignok derved udskjæmt, saa at den blev en slet Seiler, som ved mindste Søgang nægtede at stagvende; men Cadetterne fik nu hele *M e s a n m a s t e n*, og der kunde manevreres som ombord i et Linieskab eller Fregat. Da man imidlertid i 1823 skulde i Eskadre med svenske Fartøier i Anledning af Kronprinds Oscars Formæling, fandt man det dog nødvendigt at ombytte Alsen med Briggen Fredriksværn, som baade var en god Seiler og saa ret anstændig ud.

Naar Cadetterne kom ombord, inddeltes de i Vagtqvarterer 4 à 6 paa hvert Qvarter, der skiftevis havde saavel Dag som Nat Vagt paa Dækket og anvendtes under den vagthavende Officer til Alt, hvad der kunde være dem lærerigt saavel tilveirs som paa Dækket. De ældste Cadetter vare saakaldte Qvarterchefer, som førte den nærmeste Commando over de Andre og vistnok vilde forstaaet at hævde Disciplinen, om ikke Cadetofficeren, uagtet Straf af corporlig Revselse var forbudt i Reglementet, i sin Tale til Cadetterne ved Togtets Aabning havde opmuntret Qvartercheferne til at forsyne sig med og flittig bruge Tampen og strængt indskjærpeth de yngre at være de Ældre underdanige; thi derved legitimeredes et Tyrani af Dreng over Dreng, som neppe kunde være værre. Ligesom der vel var enkelte Qvarterchefer, som vare godmodige og ikke misbrugte sin Magt, saaledes var der Andre, som brugte Tampen til sin Fornøjelse og som gavnlig Motion og desuden paa enhver Maade plagede især de Yngste, f. Ex. ved at sætte dem timevis paa Udkig, sende dem tilveirs som Straf eller endog, naar ingen Officer var tilstede f. Ex. paa Ankervagterne, at lade dem tilbringe Vagten paa Sahlingen. Det var maaske ikke ganske urigtigt, at Ingen vovede at klage herover, men uforsvarligt var det, at det

aldrig faldt nogen Officer ind at undersøge »hvorfor«, naar de i Forbigaaende saa en alvorlig Tampen gaa for sig. En daarlig Skik var det ogsaa, naar der pebes »alle Mand op«, at de Sidste, i Trængsel følgelig de Mindste, paaskyndedes med Tamp, uagtet det var umuligt at være hurtigere. Ikke engang sine egne Qvartergaster behøvede den Tamplystne at indskrænke sig til, nei under Maneuvren paa Dækket kunde han give sine Slag til begge Sider paa de Arbeidendes Ryg uden anden Virkning paa Officeren end, at han ansaaes for en dygtig og activ Qvarterchef, medens det disanbefalede den Tampede.

Desværre var jeg, da jeg første Gang kom ombord, endnu saa svag, at jeg dirrede ved den mindste Anstrængelse og neppe kunde bære mit Legeme hængende i Armen. I denne Tilstand fik jeg ikke Lov til at øve mig lidt efter lidt at gaa tilveirs; men dreves strax den første Dag op til Bramsahlingen efterfulgt af Tampen, og det er mig næsten ubegribeligt, hvorledes jeg kom op af Pyttingvantet, hvorvel man havde iagttaget den Forsigtighed, at en større Cadet foruden Qvarterchefen gik lige efter mig. Der var ogsaa en anden ulige lettere Vei til Mærset gennem Bjørnehullet; men at gaa den ansaaes dengang for en Skam, nu er det den almindelige Vei. — Uden Praleri tør jeg sige, at mit Mod var større end min Kraft, og der var vist heller ikke Nogen af mine Kammerater, som ansaa det for Feighed, at jeg viste nogen Ængstelighed ved Tanken om at falde ned fra Toppen i Dækket og kun i heldigste Tilfælde udenbords, med mere Sandsynlighed for at blive Krøbling end for at miste Livet. Ogsaa paa denne mindre behagelige Maade lærte jeg at gaa tilveirs, uagtet jeg vilde lært det, maaske nogle Dage senere, paa en for min Tilstand mere hensigtsmæssig Maade. Naar man hører, hvorledes Cadetterne havde det ombord, skulde man tro, at Mandskabet ret havde et Hundeliv; men det var dog langt fra Tilfældet; thi det var kun sjældent, at der anvendtes corporlig Straf, og da altid efter Chefens Bestemmelse og for virkelige Forseelser. De ikke militære Officianter Skibslægen, Forvalteren og begge Styrmand derimod beegnedes ofte med Tilsidesættelse selv af de yngre Officerer, som i Modsætning til Hine ansaa sig for en høiere Slags Skabninger og i Reglen holdt sig for gode til at underholde sig med dem. — Sommeren 1819 gjorde jeg altsaa mit første Søtogt under Captein Ferry som Chef. Han var en ældre Mand af et grættent Humør, som man tilskrev et Saar erholdt som Officer under Linieskibet Prinds Christians sidste Kamp. Han var meget streng i Tjenesten, taalte Ingen om Styrbord, naar han gik paa Dækket, og behandlede ofte de yngre Officerer temmelig hensynsløst, især et Par, som, efter at have tjent som Maanedslieutenant, havde underkastet sig Examen og nu gjorde sit første Søtogt med seilbart Orlogsskib. — Naar Cadetterne holdt sig brav tilside, og borte fra hans Aasyn, havde de egentlig Intet

med ham at bestille; men ikke saa med første Cadetofficeren, da Captein-lieutenant Bendz¹⁾, der var den, som holdt den opmuntrende Tale til Qvarterchefen ved Togets Begyndelse, daglig holdt Forelæsninger over Sømandskab og forestod Cadetternes Øvelsesmanøvrer. — Han var en brav Mand; men temmelig uskikket som militair Ungdoms-Opdrager, af et noget heftigt Sind og da især uheldig til at fortale sig og paa en latterlig Maade ombytte Ordene. — Man havde en utallig Mængde saadanne Fortællelser af ham, og jeg kan bevidne om de Fleste, at de ere sande. For Øieblikket falder mig ind Følgende: Som Chef med Corvetten Alsen under den norske Kyst med Lods ombord fandt Capt. Bendz ud, at vi vare Skjærene noget for nær og henvendte sig med nogen Ængstelse derom til Lodsens, som svarede: »Capteinen skal ikke være ræd«. Dette var formeget for Capteinen, som udbrød i en heftig afvisende Tone: »Bitter Død, min Mand. Du skal ikke l æ r e mig at være ræd!«. Han paalagde Cadetterne at være fulde i Uniform (i fuld Uniform) og irettesatte dem for at have gaaet paa Skøiter og det paa (forbuden) I s. Naar en Cadet, som skulde irettesættes, begyndte med et undskyldende: »J e g . . .«, greb han Ordet: »Aal j e g er en Tosk«. At han ikke var fri for Partiskhed, viste han, da jeg, allerede efter første Søtogt, uforvarende kom til at fornærme ham, hvilket han aldrig senere glemte mig. Da mine Forældre nemlig, før Søtogtet skulde gaa for sig, vilde se mig, besøgte de Doctor Clasen i Laurvig, og ved denne Leilighed gav min Fader mig en Deel engelske Penge, da det var bestemt, at Briggen skulde anløbe Leith (Edinburg Havn). Ankommen til Leith tilbød Bendz de Cadetter, der ikke havde Penge, at forstrække dem med en liden Sum Landgangspenge; men da jeg var forsynet, meldte jeg mig ikke. Da vi var kommet tilbage til Fredriksværn, opgjorde Capt. Bendz Regnskabet, nemlig for Diæt-pengene, og hvad iøvrigt enhver Cadet maatte have oppebaaret, og leverede hver Cadet en liden Nota derover og opfordrede, om Nogen havde noget at bemærke ved denne, at fremkomme med det. Da jeg saa mig anført for Landgangspenge, busede jeg uvittige 13 Aars Dreng ud i alles Nærværelse, at jeg ingen saadanne havde faaet. Han blev ganske rød i Hovedet, bed sig i Læberne, fæstede et vredt Blik paa mig og sagde: »Jeg vil tro H a m; men jeg skal lægge Mærke til Ham«. Og det gjorde han ogsaa ærlig derefter ved enhver Leilighed. Jeg er fuldstændig overbevist om, at Paaførelsen af Landgangspengene kun var en Feiltagelse, og havde jeg været ældre, havde jeg vistnok forstaaet, at jeg, uagtet Opfordringen, ialfald

¹⁾ Christian Ahle Bendz, f. 1790 d. 1867 som fhv. Kommandørkaptein. Han var i en lang Aarrække knyttet til Søkadetkorpset, i de første Aar som Næstkommanderende senere som Chef.

skulde gjort Bemærkningen under fire Øine og ikke i hele Corpsets Nærværelse, saameget mere som jeg fuldt vel vidste, at det var min Fader en fuldkommen ligegyldig Sag og i og for sig en ren Bagatel; men her kom atter det ulykkelige danske Søofficer-Hovmod for en Dag. — I Leith eller rettere Edingburg modtoges vi Cadetter, formodentlig Officererne ogsaa, med megen Venlighed og bleve ofte fra Gaden inviterede ind i elegante Familier. Dette var Tilfældet med mig og en anden Cadet, Proet, som nød en behagelig Middag og Eftermiddag hos en Familie, hvis Navn vi ikke engang fik at vide. — Vi hjalp os til at blive forstaaet ved ubetydeligt Engelsk og lidt Fransk, hvori Husets Døttre vare meget flinke. Mine Kundskaber i Historien kom mig her til Nytte, idet jeg ved Synet af et Maleri i naturlig Størrelse af en smuk kongelig udseende Dame, gjættende rigtigt, udrød: »Maria Stuart«. Det glædede Familien høilig, at en norsk Dreng i min Alder kjendte deres ulykkelige Dronning. Her saa jeg første Gang Dampskibe, hvoraf allerede flere gik mellem Byerne i Firth of Forth, ja Et af dem tog endog nogle af os ombord og gjorde en liden Sving med os. — Paa dette Togt anløb vi ogsaa Bergen, hvor jeg havde Anledning til at besøge Biskop Pavels, der, foruden sit Bekjendtskab til mine Forældre fra Kjøbenhavn og Christiania, ogsaa regnede sig noget i Familie med min Moder¹⁾. Jeg fornyede nu igjen Bekjendtskabet med hans 3 Døttre, som jeg ofte havde omgaaes med i Christiania, og som nu kom mig imøde med en Venlighed, der har bragt mig til at beklage, at jeg ikke senere i Livet er truffet sammen med dem. Med dem fulgte jeg i Selskab til et Landsted (Wallendal?) og, da jeg skulde være om bord til en bestemt Tid, men man var saa god at ville beholde mig saalænge som muligt, blev jeg, til min Undseelse, lovet at blive kjørt til Landingsstedet i Kareth. Tiden kom, og det viste sig, at Kareth var en meget simpel enkel Kariol, hvilket jo ogsaa stemte bedst med min Alder og Stand. — De tre følgende Aars Søtogter foretoges, som anført, med Corvetten Alsen under Capt. Bendz' Commando baade som Skibschef og Chef for Cadetterne. Om disse Togt er der ikke synderlig at fortælle. To Gange laa vi en Dags Tid paa Helsingørs Rehd, og da kun de Cadetter, som havde Bekjendte, fik Lov at gaa iland, forespurgte jeg mig hos Lodsens om Lægerne i Byen, og han opgav, iblandt Andre, Dr. Regimentschirurg Müller²⁾. Jeg bad nu om Tilladelse til at gaa iland, da min Fader havde paalagt mig, om vi kom til Helsingør, at hilse Dr. Müller fra ham. Jeg fik Tilladelse, og det uden at have fremført nogen egentlig Usandhed. Paa

¹⁾ Hans Moder, Karen Tostrup, blev anden Gang gift med J. M. Holfeldt, en Onkel af Jens Skjelderups Moder.

²⁾ Formodentlig den senere Etatsraad Johan Conrad Müller, 1789—1869.

Foranledning havde nemlig min Fader sagt mig, at om jeg kom til nogen dansk Havn, kunde jeg med Sikkerhed besøge enhver ikke ganske ung Læge paa Stedet og hilse fra ham. Jeg opsøgte da Dr. Müller, hilste ham fra Fader og blev modtaget med al mulig Hjertlighed og Venlighed. Han gik selv omkring med mig paa Marienlyst og paa Kronborg, hvor han som militair Læge kunde vise mig om.

Det 5te og for mig sidste Øvelsestogt foretoges, som anført, med Briggen Fredriksværn og Capt. Lund¹⁾ som Chef og var i enhver Henseende det Interessanteste. Vi gik til Carlsrona for derfra i Forening med en svensk Escadre at føre Prinsessen af Leuchtenberg, Prins Oscars forlovede Brud²⁾, fra Lübeck til Stockholm. — Fra Travemünde gik alle Cadetterne med et lidet Dampskib³⁾, som hørte til Escadren, gennem Trave til Lübeck, hvor vi paa offentlig Bekostning var indlogerede i et Hotel ligeoverfor det mærkelige gamle Raadhus. Prinsessen var allerede ankommet, og vi bleve presenterede for hende, idet En efter En gik forbi hende og gjorde et dybt Buk, som besvaredes med et Nik og et Smil. Om Aftenen var vi alle i Theatret, hvor der gaves en Gallaopera, Preciosa, som dengang var temmelig ny i Tyskland. Overhovedet skal Lybeckerne have anstrængt sig meget for at gjøre Prinsessens Modtagelse høitidelig, da Staden skæl skylde Carl Johan megen Forbindtlighed fra Krigsaarene. Jeg besaa mig, saameget som Leiligheden tillod mig det, overalt i Staden, hvis daværende middelaldrige Udseende gjorde meget Indtryk paa mig. Jeg havde ogsaa gjort saadanne Optegnelser, at jeg Aaret efter sendte en anonym Beskrivelse over den og fornemlig over Mariekirken til Morgenbladet, som optog den og saaledes første Gang voldte mig den Glæde at bringe mit Aandsfoster i Trykken⁴⁾.

Med Prinsessen⁵⁾ ombord i et svensk Linieskib gik vi igjen tilsøs for i Escadre, bestaaende af et Linieskib, en Fregat, vor Brig, en Skonnert, det lille Dampskib og en Transportgaleas, at bringe hende til Stockholm, hvortil vi ankom efter en heldig, men, formedelst Vindstille, ikke hurtig Seilads. I Stockholm laa Briggen

¹⁾ Jochem Lund (1779—1841), Kapteinlieutenant, senere Indrulleringschef og Overlods i Bergen.

²⁾ Oscar Is Dronning var Datter af Hertug Eugen af Leuchtenberg.

³⁾ Dette var da det Første, som havde vist sig i Lübeck, og antoges at kunne sætte over Bommerne i Traven, som ellers lukkedes om Aftenen, men nu holdtes aabne for Anledningen. (Tilføjelse af Forfatteren).

⁴⁾ October 1872 gjensaa jeg igjen Lübeck og fandt store Forandringer. Kun Raadhuset med den Sal, hvor Staden havde holdt Banqvæt for Gustav Adolf og Mariekirken var uforandrede. Hotellet ligeoverfor Raadhuset eksisterede derimod ikke mere. (Tilføjelse af Forfatteren).

⁵⁾ Dronning Desideria medfulgte incognito.

omtrent i 14 Dage. I denne Tid overvar¹⁾ Cadetterne Formælingen den 19. Juni 1823, hvortil Cadetterne var anvist en egen Stol i Storkyrkan, var indbudne til Galla Opera (Titus) og havde den Ære, at Carl Johan gik ombord i Briggen og sagde paa Norsk-Svensk nogle venlige Ord til dem. Iøvrigt var der flere Tilstelninger for at fornøje de norske Officerer og Cadetter. Saaledes foretoges en Reise med Dampskib til Drottningholm, hvor der var foranstaltet en pyntelig Frokost. Daværende norske Statholder, Grev Sandels²⁾, havde en Soiré paa Diurgaarden, hvor der opvartedes med saa ypperlig Regiments-Musik, at det bragte Statsraad Falbe³⁾ til at danse Solo til megen Morro for os Cadetter. General P. H. Birch⁴⁾ havde arrangeret en landlig Tilstelning paa et Sted, som hed »Krafttriget« (Krebseriget); men Krebs saa vi dog ikke. Blandt de 12000 Mand, som laa i Leir paa Ladegaardsgjerdet, var ogsaa de svenske Landcadetter, og disse havde Mønstringsdagen indbudt Søcadetterne med Officerer til en Sexa i deres Telte. Uagtet al de Svenskes Forekommenhed blev Forholdet dog ikke synderligt varmt mellem de unge Mennesker, og jeg tror ikke at tage Feil, naar jeg fornemlig tilskriver de norske Cadetter Skylden, da de viste den vor Nation saa egne Mangel paa Imødekommenhed. Den svenske Skik i Sexaerne at løfte den Gjæst, man i Særdeleshed vil hædre, paa Guldstol havde nær overskredet det Muelige, da vor Chef Captein Lund skulde løftes, da han var en aldeles usedvanlig før og svær Mand, endnu sværere end hans Søn Garnisonspræsten⁵⁾. — Da dette Aars Søtogt var forbi, gav Udfaldet af Examen ombord mig Anledning til at tænke alvorlig paa en anden Livsvei, hvorom snart Mere.

Da jeg i mit 15de Aar gik til Confirmation, fik jeg af egen Erfaring et Bevis paa, hvilken Magt Rigdom har. Captein Bendz kaldte mig nemlig i Enrum og spurgte mig, om jeg ikke havde faaet Underretning om den store Arv, der var tilfaldet mig og min Broder. Jeg havde intet hørt; men jeg fik nu at vide, at det var aldeles utvivlsomt, at Professor Skjelderups 2 Sønner havde faaet en umaadelig Rigdom i Arv efter en Wessel Tordenskjold, som var død i Fredriksnagor i Ostindien. Som en Løbeild udbredte nu Rygtet sig og

¹⁾ Jeg er saaledes en af de faa tilbagelevende Norske, der er have været tilstede ved hendes Landgang i Sverige for 50 Aars siden. (Tilføielse af Forfatteren).

²⁾ Grev Sandels (1764—1831) var Statholder i Norge 1818—27.

³⁾ Hans Hagerup Falbe, 1779—1830, norsk Statsraad, kjendt ogsaa som Komponist bl. a. af Danse.

⁴⁾ Poul Hansen Birch, 1788—1863, død som fhv. norsk General.

⁵⁾ Joachim Brinch Lund, 1815—1881, Garnisonspræst i Christiania, bekjendt for sin Tykkelse.

jeg havde den Behagelighed, saalænge det varede, at blive i høi Grad feteret ikke alene af Officerer og Cadetter, men endog af pene Huse i Fredriksværn. Venlighed og Forekommenhed mødte mig fra alle Kanter, og Præsten ansaa det endog for Passende at undersøge min Mening om, hvorledes man bedst burde anvende sin Rigdom, og udtalte sig selv meget opbyggelig derom. Endelig kunde jeg selv, ved Brev fra mine Forældre, gjendrive Rygtet og maatte da finde mig i at blive fremdeles den ubetydelige Person, jeg forhen havde været, dog uden synderlig Møie, da jeg ikke havde fæstet nogen Lid til det. Wessel Tordenskjold¹⁾ havde efterladt sig en smuk Formue og testamenteret den til min Bestefaders, Præsten J. W. Skjelderups, Børns Døttre (1200 Spd. til hver Datter), til nogen anden Familie og til en Skole i Holmestrand, som efter ham kaldes den Tordenskjoldske, uden at betænke mig med en eneste Skilling, saaledes at jeg hverken dengang eller senere i Livet har havt Anledning til at misbruge min Rigdom.

Saa strengt Opsynet med Cadetterne var ombord, saa lidet førtes der saadant udenfor Institutet iland, idet man formodentlig antog, at dette burde overtages af Verterne, som for det Meste vare Officerer; men der var kun ganske Faa, som paatog sig den Ulejlighed. Aarsagen var maaske ikke saameget Ligegyldighed som Frygt for at miste de dyrbare Underholdningspenge, da Behandlingen, hvad Kost og Logi angik, ofte kunde give Anledning til grundet Klage fra Cadetternes Side. Naar Undervisningstiden var forbi, kunde de i Regelen gjøre, hvad de vilde, og, om de havde Penge, forbedre Kosten, især Bygmelsgrøden, ved Kager og Hvedebrød, som fugtedes med Vin, Punsch eller endog Brændevin, og hvis Comfort forhøiedes ved en Pibe Tobak. Stundom faldt det et Par gode Venner ind en Aftenstund at leie Hest og kjøre til Laurvig, hvor man tilbragte en behagelig Aften hos Madm. Smith mod betalt Gjæstfrihed. Som Modsætning hertil maatte de unge Mennesker og Drengene ikke være unge, saaledes at de f. Ex. ikke maatte benytte et ypperligt Kjælkeføre en Aftenstund eller gaa paa Skøiter paa Bugten eller Havnen; men smukt holde sig paa Contor-Dammen inden Voldene. Vovede Nogen det, kunde han, om det opdagedes, være sikker paa Cachotten, vistnok mest forat ikke det ædle Blod skulde komme i Berørelse med de lavere Elementer, som færdedes i Staværn paa den anden Side af Rendestenen. — Jeg kunde ved Facta godtgjøre, at Fredriksværn da var det sletteste Opdragelsessted for Drengene; men Erindringen derom er mig pinlig; og da Forholdene

¹⁾ Den sidste Ætling af Navnet Tordenskiold, Johan Henrik Tordenskiold 1757—1820, var Pleiesøn af J. W. Skjelderup. Han gik tilsøs og tjente en Formue i Bengalen.

nu ere ganske forandrede, anser jeg dette uden Nytte. At Methoden fordrede sine ikke ganske faa Offre, og at jeg maa takke Gud, at jeg ikke behøver at henregnes blandt disse, maaske fordi min Tid afkortedes, er en beklagelig Sandhed.

Jeg skal nu fortælle, hvorfor jeg, efter at have været Søcadet i 5 Aar, endelig kom til at vælge en anden Livsstilling, hvilket vel kunde vække Forundring, da jeg havde Lyst til Søen og Standen, aldrig plagedes af Sæsyge og efterhaanden havde faaet en ret god Helbred. Jeg var vel ikke flittig, men ansaaes for at have godt Hoved og havde saa let for at lære, at jeg i alle Fag fuldkommen fulgte med mine Kammerater og endog i flere Kundskaber gik foran dem. — Hverken Cadetofficerens eller de ældste Cadetters Yndest kunde jeg vinde, især fordi jeg ikke vilde finde mig i, at den strænge Lydighed, som kunde have sin Nytte ombord, ogsaa skulde gjelde iland, og paadrog mig derfor ofte Mishag, og naar jeg f. Ex. nægtede en af de fem ældste Cadetter at gaa et privat Ærinde, og det gjorde jeg altid, endog tyrannisk Straf af Samtlige; men selv dette knækkede ikke mit Mod, der holdtes oppe ved flere af mine Læreres Yndest. Men Virkning gjorde det paa mig, at jeg ved det maanedlige Opgjør eller Regnskab, som holdtes for samlet Corps af Chefen og Officererne, men ikke Lærerne, formedelst mindre god Skrivning eller Tegning eller mislykket Ramme om Mathematik eller Artilleri-Heftet, blev nævnt blandt dem, man ikke var tilfreds med, skjønt mine Characterer i de øvre Videnskaber stod høiere end flere Andres, som fik Yttring af Tilfredshed. Dette bevirkede imidlertid kun, at jeg blev ligegyldig mod Ros eller Dadel af dem, som jeg ikke kunde anse for retfærdige. Paa mit første Søtogt gik det mig formedelst min svage Helbred ikke synderlig godt, og jeg maatte finde mig i, at Enkelte sprang forbi mig, da det var Søfagene, som bestemte Ancienniteten. Ved Søtogtenes Ende holdtes Examen ombord i Søvidenskaberne, og derfor gaves Character, men der var desuden to Fag Commando og Conduite, hvori ikke holdtes Examen, men gaves særskilt Character, og det var, saa simpelt som Ordenes Betydning synes, aldeles mystiske Fag. Formodentlig bestemte Cadetofficeren, som ved de tre Togter tillige var Skibschefer, disse Characterer alene eller havde den gjældende uimodsagte Stemme, og det hændte ikke sjældent, at den, som paa Togtet ikke havde faaet Antydning om, at han havde nogen Mangel i denne Henseende, dog fik mindre gode Characterer end Andre, paa hvis Conduite det selv for Cadetterne var klart, der maatte være noget at udsætte. Jeg var saa uheldig stadig fremdeles at faa mindre god Character i begge disse Fag, uagtet hverken Cadetofficeren eller Skibsofficeren paatalte min manglende gode Opførsel, og jeg erindrer endnu efter saamange Aars Forløb, hvorledes jeg ombord alvorlig stræbte efter at opfylde min Pligt og viste

mig activ og lydig, hvorlidet Aerkjendelse det end indbragte mig. Da jeg efter det 5te Togt, paa hvilket jeg havde været mere tilfreds end nogensinde før, havde staaet mig godt med de reglementerede Smaatyranter og selv troede, at Alt var gaaet usædvanlig godt, indfandt mig i Kahytten for at meddeles Udfaldet af Examen, havde jeg faaet 2de Formænd. Cadetchefen forkyndte mig dette med de Udtryk, at det var som S t r a f for min daarlige Conduite og Commando, og at jeg endog stammede. Da jeg til Straf for en Brøde, som jeg ikke havde mindste Begreb om at have begaaet, havde faaet 2 Formænd, som endog stod langt tilbage for mig i Landvidenskaberne, og da min Stammen ikke var blevet bemærket i de foregaaende 4 Aar, faattede jeg strax paa egen Haand min Beslutning. Da vi vare komne iland, skrev jeg nemlig strax til min Fader og meddelte ham Forholdet, idet jeg foreslog ham at stille det Spørgsmaal til Institutets Chef: »Er der Intet i min Søns Evner, saaledes som de hidtil have vist sig, til Hinder for at han kan blive Søofficer, naar han har erhvervet sig de dertil hørende Kundskaber«. Han gjorde dette, og nu lagde man sine Hoveder iblød for at finde et passende Svar, idet man naturligvis maatte frafalde at støtte sig til en Naturfeil, som jeg ikke havde, og det blev, at man, for at besvare Spørgsmaalet, ansaa det nødvendigt, at jeg endnu gjorde et P r ø v e - togt. Altsaa efter 5 Aars tremaanedlige Togter behøvedes endnu et Sjette for at kunne bedømme, om et ungt Menneske var skikket til Søetaten. Uagtet jeg var fuldkommen overbevist om, at det 6te Prøvetogt vilde faldet gunstigt ud for Besvarelsen af Spørgsmaalet, havde jeg nu let for at bringe min Fader til at samtykke i, at jeg tog min Afsked, og blev saameget mere overbevist derom ved den Consternation, som Meddelelsen herom vakte, idet endog Chefen Müller¹⁾ kaldte mig hjem til sig, gjorde mig Forestillinger og endog truede med, at jeg kunde blive nødsaget til at maatte tilbagebetale den oppebaarne Gage. Det vil maaske forundre, at man saaledes syntes gjerne at vilde holde paa mig; men Grunden var, at Institutet var nyt, og hvorvel allerede et Par Cadetter havde forladt det, var alene Aarsagen hertil Mangel paa Evner, medens man frygtede for, at det kunde skade Institutets Anseelse, naar En, hvis Evner ansaas for mere end almindelig gode, forlod det. Min Afskedstagen efter Forlangendet af et 6te Prøvetogt gav dog Anledning til en Resolution, som paalagde Bestyrelsen efter en vis begrænset Tid at afgive bestemt Erklæring om Aspirantens Beqvemhed til at blive Søofficer. Ligesom jeg efter min Ankomst til Institutet uforvarende kom til at fornærme Capt. Bendz, saaledes fik han til Farvel et

¹⁾ Jochum Nikolai Müller, Værftschef i Frederiksværn, senere Admiral.

respectstridigt Svar af mig. Det var nemlig paalagt mig og Flere at have med i Sømandskabstimen et indbundet Hefte nærmest Juleferierne, hvilket jeg havde forsømt. Bendz for nu op og vilde vide »hvorfor«, hvortil jeg svarede tørt: »Jeg tænker ikke at komme til at bruge det!« — »Hvem giver ham Lov til at tænke det?« spurgte han atter rød i Hovedet, hvortil jeg svarede i en studs Tone: »Min Fader!« Han bed sig nu i Læben, og det var vor Afsked. Efter at være kommet hjem til mine Forældre i Julen 1823, reiste jeg ikke tilbage til Fredriksværn; men meddeltes ved Kongelig Resolution af 24. Februar 1824 Afsked fra Søkrigstjenesten i en Skrivelse fra Chefen, Commandeur Müller, hvis Stil og Skrift kunde lade meget tilbage at ønske for en Ungdommens Opdrager.

Jeg var da i mit 18 Aar og skulde nu vælge mig en ny Livsstilling, og det kunde synes ogsaa rimeligt, at jeg havde valgt Sømandsstanden, da jeg jo allerede var bekendt med den, havde bestaaet Navigationsexamen og var søstærk; men hertil opmuntrede mine Forældre mig ikke, da dengang kun fåa Dannede bestemte sig for denne Levevei, og den neppe vilde smage mig efter de aristocratiske Anskuelser, jeg var indpræget ved Institutet. — Hvorvel jeg desværre aldrig havde været flittig i den almindelige Betydning af Ordet, nemlig til at lære, hvad der var for mig paalagt at lære, havde jeg dog aldrig hendøset min Tid eller siddet med Hænderne i Skjødets, ligesaa lidt som jeg senere hen i Livet har gjort det; men især havt megen Lyst til Læsning og det ikke altid til Romaner; men derimod classiske Værker, som i Regelen ikke faldt i mine Kammeraters Smag. Jeg havde saaledes ikke alene læst Evald, Øhlenschläger og Baggesen, men ogsaa Oversættelse af Shakspeare, af Gøthe og Schiller, da jeg ikke havde lært Tysk, og Racine, Corneille paa Fransk. Ved at undersøge mine Kundskaber iøvrigt fandtes jeg tilstrækkelig dygtig i Norsk, Fransk, Religion, Historie og Geografi og at kunne mere end der fordres i Mathematik for at bestaa Artium, og man fandt det saaledes overensstemmende med mit Ønske rigtigt, at jeg fik privat Undervisning i Latin, Græsk og Tysk for snarest muligt at blive Student, hvilket jeg efter min Alder allerede burde været. Ved Afslutningen af dette første Afsnit af mit Liv vil jeg bemærke, at jeg kun har stolet paa min egen Hukommelse og ingensinde raadspurgt Andres, hvilket jeg ogsaa senere agter at gjøre.

(Fortsættes).